

Abstrakt

V současné době velmi rychle vymírají – nebo lépe řečeno jsou hubeny – jednotlivé druhy organismů, což v historii vývoje přírody na Zemi nemá obdoby. Hlavní příčinou tohoto stavu je člověk a jím způsobené globální znečišťování a destrukce přirozených ekosystémů.

Orchis palustris (vstavač bahenní) je druhem vlhkých slatinných luk, jejichž existence je vázaná na hladinu spodní vody a tím i činnost člověka. Melioracemi či ztrátou hospodaření dochází k postupné degradaci těchto luk, mění se druhová skladba porostu, druhy s vyhraněnými nároky na podmínky prostředí pomalu mizí. Takový osud potkal i vstavače bahenního, stal se druhem kriticky ohroženým. Tato práce dokumentuje současný výskyt a stav lokalit tohoto ohroženého druhu v Čechách – Středním Polabí a osvětluje blíže jeho ekologii.

V celém zájmovém území byl v průběhu dvou vegetačních sezón zmapován současný výskyt druhu, porovnán s historickými údaji a zakreslen do leteckých snímků. Na vybraných lokalitách byly zapsány fytoecologické snímky a zároveň byly lokality popsány proměnnými prostředí (nadmořská výška, stupeň zachování lokality, vlhkost a (ne)přítomnost seče). Po dobu jednoho měsíce zde byl zaznamenáván počet kvetoucích jedinců daného druhu po týdnu. Výsledky fytoecologických snímků byly vyhodnoceny ordinačními metodami z programu Canoco for Windows.

Přítomnost druhu se potvrdila na 7 lokalitách, které byly známé i v minulosti. Potvrdilo se, že všechny čtyři proměnné prostředí jsou důležité pro zdárné přežití populací *Orchis palustris* na lokalitách, z nichž jsou nejdůležitější vlhkost a nadmořská výška, které spolu silně korelují. Ze získaných poznatků byl navržen vhodný management lokalit studovaného druhu pro zachování populací *Orchis palustris* v květeně Středního Polabí.